

תורה שיבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

י"ל לזיכוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הרה"ח ר' אריה (לייבל) בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת בהעלותך | סיון תשפ"ד | גיליון כ"ד

שבת של תורה לשולחן השבת פנינה שבועית

כבודם של הנשיאים

נאמר בפרשת השבוע, בפרשת החצוצרות (במדבר י', ג-ה) וְתִקְעוּ בְּהֵן וּבְנֹעֲדוֹ אֱלִיָּהּ כָּל הַעֲדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, וְאִם בְּאַחַת יִתְקְעוּ וּבְנֹעֲדוֹ אֱלִיָּהּ הַנְּשִׂיאִים רִאשֵׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל.

נשאלת השאלה: אמנם מובן מדוע היו צריכים לתקוע בחצוצרות לאיסוף כל העדה, כי הלא מדובר בשש מאות אלף איש, ואין דרך אחרת לקרוא לכולם, אבל לשם מה הוזקקו לתקוע בחצוצרות כאשר בא לאסוף את שנים עשר הנשיאים? וכי אי אפשר היה לקרוא לשנים עשר הנשיאים באמצעות שליחת שליח אישי?

אלא, מתרץ באופן נפלא בספר נור יוסף: רצה הקב"ה לשמור על כבודם של הנשיאים שלא תתעורר ח"ו קנאה בישראל, ולא יצליח השטן לעורר את יצר המחלוקת, ולכן אם היו שולחים שליחים נפרדים לכל נשיא, היה עלול להתעורר כעס או חלישות הדעת במקרה ונשיא אחד היה מוזמן לפני השני, לפיכך ציווה ה' שהנשיאים יאספו באמצעות תקיעה אחת בחצוצרות, כך שכולם נקרא בבת אחד וברגע אחד, כדי לשמור על האחידות בקרב בני ישראל!

והדברים נפלאים!

חיים של תורה מעלת חשיבות לימוד חומש ורש"י

ללמוד חומש רש"י אלפיים שנה

"ולא מצאתי דבר קל להיות בקי בהם, כמו חמשה חומשי תורה, וזאת בתנאי שיקבע האדם לעצמו קביעות, חוק ולא יעבור, ללמוד בכל שבוע ושבוע, הסדרה עם פירוש רש"י כנהוג, ויעיין בעיון גדול להבין כל פסוק... אף אם יחיה פעמיים אלף שנים, לא ימנע עצמו בכל שבוע מללמוד תמיד כסדרן הסדרה עם פירוש רש"י".

(יסוד ושורש העבודה, שער ו)

שערי תורה מבט מסכם ומביא לפרשת השבוע

מה בפרשה:

נושאים רבים צבורים בפרשת בהעלותך, בתחילתה נלמד את פרשת המנוחה ועבודת הלויים, בהמשך נמצא את שאלת 'למה נגרע' שבעקבותיה נמסרו מצות פסח שני. לאחר מכן עוברת התורה לתאר את סדר המסעות על פי הענן והחצוצרות, כשהחלק מהעם נכשל בחטאי המתאוננים והמתאווים ונענשים על כך, ולסיום הפרשה: הצרעת של מרים.

המנוחה + עבודת הלויים + פסח שני + המסעות במדבר
החצוצרות + המתאוננים והמתאווים + נביאת הזקנים + צרעת מרים

א. פרשת המנוחה

אהרן מצטווה להכין ולהדליק את הנרות, כשכל הנרות פונים אל הקנה האמצעי.

ב. טהרת הלויים ועבודתם

טרם החלו הלויים לעבוד, היוז עליהם מי פרה, הם טבלו במים וגילחו כל שערותיהם. בני ישראל סמכו ידיים על ראשם, ואהרן הניף אותם. והם הקריבו קרבנות.

הלוי לומד חמש שנים כיצד לעבוד, ואחר כך עובד מגיל 30 ועד גיל 50, ולאחר מכן ממשיך לעבוד בכל העבודות מלבד בעבודת משא.

ג. מסעות על פי ה'

המסעות במדבר היו על פי ענן ה', ועל פי משה שהיה אומר "קומה ה'". כשנסעו מהר סיני הפציר משה ביתרו שלא יעזבם.

ד. החצוצרות

שתי חצוצרות כסף עשה משה והם שימשו כקריאה לאיסוף העם או הנשיאים, או כסימן למסע. כמו כן יש לתקוע בהן במועדי השנה ובעת מלחמה.

ה. המתאוננים

לאחר שהתלוננו הרשעים על טורח הדרך בערה בהם אש ה'. וגם שבעים הזקנים מתו או.

ו. קברות התאוה

כשהתאוו ישראל לאכול בשר, הביא להם ה'

מבט על פרשת שלח הבעל"ט:

נושאי הפרשה: המרגלים • המעפילים • מצות נסכים • הפרשת חלה • קרבן לכפר על עבודה זרה • המקושש • ציצית

מה בפרשה: תחילת פרשת שלח וחלק ניכר ממנה עוסקים במרגלים ששלח משה לבדוק את טיב הארץ, ואת העונש שנענשו ישראל לאחר שהמרגלים הוציאו דבית הארץ. בהמשך הפרשה נלמד את מצות הקרבת מנחת נסכים יחד עם הקרבנות, וכן את דיני הקרבנות שיש להקריב ככפרה על עוון עבודה-זרה בשוגג. בנוסף מופיעה בפרשתנו מצות הפרשת חלה מהעיסה, ולקראת סיום הפרשה נמצא את פרשת המקושש ועונשו, ובחתימת הפרשה: מצות ציצית.

רבן של ישראל

לקראת יומא דהילולא רבא של רבן ומאורן של ישראל רש"י הקדוש זיע"א

אנו מתענתים בס"ד להוציא לאור עולם גיליון מורחב ומלא תוכן

אם יש בידכם חומרים מרתקים או גילויים חדשים, תוכן איכותי ומעשיר או כל הצעה אחרת בנושא

נשמח לקבל מכם באמצעות פלטפורמת יצירת הקשר בטלפון, בנדרים או בדוא"ל

דעתכם חשובה לנו!

בעקבות המשוב העצום המתקבל ב"ה מאלפי הלומדים והקוראים הנאמנים, בס"ד בשבועות הקרובים נערוך שינויים ושיפורים בגיליון, עם הוספת מדורים חדשים

אם יש בידכם הצעות, בקשות, רעיונות או תגובות נשמח לשמוע מכם באמצעות הטלפון, נדרים או הדוא"ל

הנוני"ן הפוכים בפרשת בהעלותך

סימניית למעלה ולמטה

העולה לתורה בפרשת בהעלותך, יוכל להבחין שלפני ואחרי הפסוקים 'יהי בנסוע הארון וגו', רשומים בספר התורה שתי אותיות נ' הפוכים, דבר שאין בדומה לו בכל התורה כולה.

המקור לכך הוא בגמרא מסכת שבת (קטו, ב-קטז, א), שהובא כאן בפירושו ברש"י: "יהי בנסוע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניית מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר, לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו, ע"כ.

פולמוס גדול התעורר בספרי הפוסקים, האם אכן יש לסופר להוסיף בספר תורה איזה סימנים לפני ואחרי פסוקי יהי בנסוע, ואם כן, איזה צורה יש לעשות שם?

צורת נ' הפכה

אם כי בגמרא במסכת שבת לא נזכר כלל שהסימניית הם צורת האות נ', רק נזכר שיש לעשות איזה סימניית. אולם המנהג שהתפשט בתפוצות ישראל הוא, לעשות בספר תורה צורת אות נ' הפוכה, על פי הגמרא במסכת ראש השנה (ז, ב), כלפי הפסוקים בפי"ק בתהלים, יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, המה ראו מעשי ה' וגו' - עשה להן סימניית וכו', ושם פירש רש"י וז"ל: "סימניית - בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין, כזה: " ובדפוסי הגמרא נדפס שם סימן של אות נ' הפוכה...

צורת סוגריים עגולות

חידוש מופלא מוצאים אנו בחידושי מהר"ם שיף (מסכת שבת שם) שלא לחינם בחרו לעשות דווקא צורת נ' הפוכה בתחילה ובסופה, אלא לפי שהנונים הם במקום צורת סוגריים בחצי עיגול (O), או חצי מרובע [],

ולכאורה כוונתו שעושים בראשו נ' פשוט ורק בסופו נ' הפוך וכך נוצרת צורת סוגריים. או יתכן שבשניהם עשו אות הפוכה לסימן, להורות שפסוקים אלו אין כאן מקומם.

המהרש"ל: טענת ותלמיד טועה כתב

ראש המפקפקים נגד מנהג זה הוא המהרש"ל, בהגהות חכמת שלמה במסכת שבת, ובאריכות גדולה בספרו שו"ת מהרש"ל (סימן עג), הוא מאריך מרחיב עד מאד בדברים נפלאים בפולמוס זה.

הוא תמה על המנהג לעשות צורת נ' הפוכה בספר התורה, שהרי אפילו אות אחת מיותרת פוסלת את ספר התורה, ואפילו ניקוד או פיסוק אסור לעשות בספר התורה. לכן מפרש שם שהכוונה בסימניית רק לעשות ריוח חלק, וטעו התלמידים וסברו שהסימנים הן כצורת אותיות נונין.

כל התורה תלויה באותם נונין

המהרש"ל דן שם בהרחבה בסוגיה זו, ומצדד סברות לכאן ולכאן, להתיר לעשות את האותיות נ' או לאסור, עד שמצא שיש לכך מקור בווהר הקדוש ובספרי קבלה שם מובא שכל התורה תלויה באותן אותיות נ' (כפי שמביא שם בשם רבינו בחיי והריקאנטי), ויש בכך סודות עצומים.

י"ב תמונות בצורת הנוני

זאת ועוד מביא שם המהרש"ל שהוא חקר ומצא במשך השנים היו כמה מנהגים כיצד לעשות את האות נ' הפוך, והאם אכן להוסיף אותיות בין הפסוקים, או שמא להפוך את האות נ' של המילה בנסוע, או של המילה וינסו, או של ובנוחה, או את שתי האותיות נ' י"ב תמונות בצורת הנוני

של המילה כמתאוננים,

חיתרו של הנוני ביהודה

לעומת המהרש"ל האוסר הוספת סתם נונין באויר בין הפרשיות, הרי שהנוני ביהודה (קמא, יו"ד עד) חולק על דבריו וכותב שאין הוספת נון הפוכה בין הפרשיות פוסלת, ודווקא הוספת אות המשנה את הקריאה פוסלת, או הוספת ניקוד או פיסוק, ולא הוספת אותיות הפוכות וסתם צורת בין הפסוקים, ולכן בודאי עדיף להוסיף בין הפרשיות ולא לשנות ולהפוך נון בתוך הפרשה.

דעת גדולי החסידות

הרה"ק בעל באר מים חיים זי"ע בספה"ק סידורו של שבת (ח"ב דרוש ג פ"א מ"ג) כותב נגד כתיבת אותיות נונין בספר תורה, וכותב בשם הרה"ק מזבאריו זי"ע שאסור להוסיף אותיות אלו בספר התורה.

אך לעומת זאת בספר משנת אברהם (סי' כ"ד מסעיף ז והלאה) חולק עליו וסובר שיש לנהוג להלכה ולמעשה ולכתוב הנוני"ן הפוכים וכדברי הוזה"ק, ולא עוד שכותב שגם הרה"ק מזבאריו עצמו כתב כן בספר תורה שלו. וכן מביא שם שנהגו עוד מגדולי צדיקי החסידות.

באיזה צורה מהפכים הנוני

גם בקרב אלו הנהגים להוסיף בין הפרשיות נון הפוכה, יש חילוקי מנהגים איך הופכים את האות: א. יש שעושים הרגל למעלה והראש עם התגים למטה. ב. המנהג הנפוץ הוא שמשאירים הראש למעלה והרגל למטה, רק הופכים הנונין לאחריו. ג. יש שמשאירים את הראש כמו שהיא, ורק את הרגל של האות מהפכים לאחור.

רוצים להעמיק ולהרחיב אודות פולמוס זה? יש לכם הערות והוספות? שלחו לנו ל gts025002018@gmail.com ונשתדל בס"ד להביא את הפינים המובחרים של לומדי התורה

אוצר התורה יהלום מתוך הפרשה

תורה והלכה נישאים הלכתיים מתוך הפרשה

הצעת האדמו"ר: לכתוב בספר תורה את שם בית הכנסת!

יו"ד עד) חולק על המהרש"ל, וכותב שאין איסור להוסיף אות נ' בין הפסוקים, ודווקא הוספת אות המשנה את הקריאה פוסלת. כך שמצד שני של הספר בוודאי שהדבר מותר.

שלא כנגד השם

למעשה, לאחר דיון ארוך, מכריע בשו"ת בית אב"י, שמותר לכתוב את שם בית הכנסת בצד השני של הקלף, ויזהרו לא לכתוב כנגד מקום שיש בו שם ה'.

הספר מאמריקה

בשאלה דומה דן הגאון בעל האדר"ת זי"ע בספרו עובר אורח (אות עא), אודות סופר סת"ם מאמריקה שחתם את שמו בסוף הספר לאחר המילים "לעיני כל ישראל", במטרה למנוע את גניבת הספר.

האדר"ת מכריע שהדבר אסור בהחלט, על פי דברי הרמב"ם (הל' ס"ת א, יג) שאסור להוסיף אפילו אות אחת בתורה אפילו בסופו. רק אם כתב בצבע ולא בדיו, והאות לא נכתבה כהלכה, יש להסתפק אם הדבר מותר.

לפני כמה עשורים, בעקבות מכת גניבת ספרי תורה מבתי כנסת, עלה ברעיונו של כ"ק מרן האדמו"ר בעל 'אמונת אברהם', רבי אברהם אבא מפיטסבורג זי"ע, פתרון יצירתי: בצדו החיצוני של ספר התורה יכתבו על הקלף בכמה מקומות, את שם בית הכנסת אליו שייך הספר, כך ניתן יהיה לדעת ולאתר מי הם בעלי הספר.

הוספת אותיות בין הפסוקים

בספר שו"ת בית אב"י (ח"ג, סימנים יא-יב) דן באריכות בהצעת האדמו"ר. הוא פותח את הדיון במחלוקת הפוסקים בנוגע לפסוקי "יהי בנסוע" שבפרשת בהעלותך, שרש"י כותב 'פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניית מלמעלה ולמטה'. לדעת המהרש"ל (שו"ת סימן עג) אין הכוונה שיוסיפו בספר תורה בין הפסוקים ציור וסימן של אות נ' הפוכה, שהרי אסור להוסיף בתורה אפילו אות אחת. רק הכוונה להשאיר ריוח חלק בין השורות. לדבריו, יש לדון אם גם בצד השני של הקלף יהיה אסור לכתוב את שם הבעלים.

לעומת זאת, בשו"ת נודע ביהודה (קמא,

ונושעתם מאיביכם, וכיום שמחתכם (י, ט-י)

סמיכות הפסוקים בא ללמד שבכח השמחה - ביום שמחתכם, לעורר ישועה - ונושעתם מאויביכם.

(אמרי אמת)

והמן כפרע גד הוא (יא, ז)

ה'מן' - זהו פרנסתו של אדם - והפרנסה היא לפי זרע גר, ג"ד ראשי יתבות גומל דלים, כמה שהוא יותר גומל חסדים, כך פרנסתו מצויה.

(בית אברהם, סלוניים)

והאיש אשר הוא טהור וברך לא היה (ט, יג)

מי האיש אשר יכול להישאר טהור? מי שלא היה בדרך, אינו מסתובב ברחובות ואינו מרבה בנסיעות.

(רבי עקיבא אייגר)

ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש (ח, יט)

יש המתקרבים אל הקודש, רק בעת צרה ומגיפה. לכן אומר הכתוב: ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשתם אל הקודש, אלא יתקרבו מתוך שמחה וטוב לבב.

(אמרי נועם)

ויחר אף ה' מאד ובעיני משה רע (יא, י)

חרון אף ה' על משה היה על כך שהפעם היה חטאם של ישראל רע בעיניו, ולא לימד עליהם זכות.

(קדושת לוי)

פי נתנים נתנים המה (ח, טז) נתונים למשא נתונים לשיר (יש"י)

גם אם שרויים בסבל ונתונים למשא הגלות, לא פסקו יהודים לה' ולהיות נתונים לשיר.

(אמרי חיים)

